પ્રસ્તાવના.

આ નાના પુસ્તકના રચનાર સ્વર્ગવાસી રા. રા. નૌતમરામ (ઉ)ત્તમરામ ત્રીવેદી હતા તેમણે ૧૭ પાઠો લખેલા હતા. આ લઘુ (પુ)સ્તકની આજ સુધીમાં થએલી આવૃત્તિઓ જુદા જુદા પરોપકારી (ગ)્રૃહસ્થો તરફથી વારંવાર છપાવવામાં આવી હતી, છતાં આ (પુ)સ્તકની ઉપયોગીતા જનસમૂહમાં ઘણીજ થઇ છે. અને તેની તમામ નકલો થઈ રહેવાથી આ આવૃત્તિ થોડા વધારા સાથે પ્રગટ કરવામાં આવી છે.

આ પુસ્તકના ૧૭ પાઠોમાં જનસમૂહનો કેળવણીમા વધારો થતો જોઇ બીજા બોધપાઠોનો વધારો રા. રા. મધુવચરામ બળવચ રામ રાત્રીશાળાના મેનેજરે કીધો છે. પ્રાથમીક કેળવણીમા પણ દિનપરદિન ફેરફારો થાય છે; તેને અનુસરી આ બોધમાળા જેમ વધારે ઉપયોગી બને તેમ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે, તેથી બાળકોને શરૂઆતમાં આ પુસ્તક અતિ ઉપયોગી થઈ પડશે.

આ પુસ્તક છપાવવા અને તેના આવક ખરચની સર્વ વ્યવસ્થા કરવાનો તમામ હક આજેથી ધર્મ નીતિ શિક્ષણ ફંડના મેનેજરને સોંપ્યો છે. અને આશા છે કે ધર્મ નીતિ શિક્ષણ ફંડને આ લઘુ પુસ્તક મદદગાર બનશે.

સંવત ૧૯૭૧ આષાડ

મનમોહનદાસ દયાળદાસ સરાફ.

શિક્ષકોને સૂચના.

આ બાળબોધ માળાના પાઠોમાંથી પ્રથમ એક એક પાઠ પોત· પોતાના વર્ગમા સઘળા બાળકોની એક વૃત્તિ કર્યા પછી પોતે જાતે શુદ્ધ મનથી તથા એક ચિત્તથી વાચી સંભળાવવો અને તેના અર્થ તથા ભાવાર્થ સ્પષ્ટ રીતે સમજાવવા પછી બીજે દિવસે તે પાઠ બાળકો પાસેથી મોઢેથી લેવો, અને તેની મતલબ બાળકોના મનમા ઠશી છે કે નહી તે જોવુ વળી બાળકો પોતપોતાના ઘરમા એ પાઠોના બોધ પ્રમાણે વર્તે છે કે નહી તેનો નિશ્ચય પોતે જાતે તેમને ઘેર જઇ તેમના માબાપોથી કરી લેવો, અને પ્રત્યેક અઠવા- ડિયે બાળકોની શુભ ચાલની ચીઠી મગાવવી ટુંકમા એટલુજ સૂચવવાનું છે કે જેમ બને તેમ શિક્ષકોએ નીતિની છાપ બાળકોના અતકરણમા પડવાને અતિ આગ્રહથી મેહેનત લેવી અને એમ કરવાથીજ હાલ બાળક અને બાળકીઓને જે સ્વચ્છદ રીતે ચાલ- વાની ટેવ પડી છે તે દૂર થઈ તેઓ આગળ સસારમા સુખી રહી પોતાના બાળકોને પણ તેવી શુભ નીતિનો બોધ આપશે, તો તેથી હવે પછીની થનારી પ્રજા નીતિવાળી થશે અને એથીજ આ દેશની પૂર્વવત્ ઉત્તમ સ્થિતિ થવાનો સભવ છે.

સુરત, આશ્વિન શુદ ૧૦ સંવત્ ૧૯૫૭.

નો. ઉ ત્રિવેદી.

॥ ॐ सद्गुरुः प्रसन्नोस्तु ॥

॥ बाळबोधमाला ॥

દોહરો.

હાથ જોડીને વીનવુ, શ્રી હરી થાઓ પ્રસન્ન,
ધર્મ સનાતનમા તમે, કરજો દૃઢ મુજ મન
કાયા, વાણી, મન મુજ, નિર્મળ રહો સદાય,
ઉદય કરો સદ્બુદ્ધિ કે, ભુલમા નહિ ભમાય
ધમ તણા ઉપદેશ સહુ, પ્રેમે નિત્ય પમાય
એવુ મુજ જીવન હજો, એજ જાચુ જગરાય

બોધપાઠ ૧ લો.

અરે ! બાળકો તમે એકજ માતા પિતાના ભાંડુઓ છો તેથી એકજરૂપ છો જુદા નથી, તેથી ભાઇ અને બેનની સાથે ખાવા પીવા પેહેરવા ઓઢવા સારૂ કદી ટંટો કરતા નહીં વળી તેના સુખ અને દુઃખ એ બેઉમા સમાન ભાગ લેજો એટલે તેમને સુખ થયાથી તમે સુખી સમજજો અને તેમને દુઃખ થયાથી તમે દુઃખી સમજજો. તેમની સાથે મીઠા વચનથી બોલવાની સદા ટેવ રાખજો. કદાપી તે

ભૂલથી તમને કડવુ વચન કહે તોપણ તેની ભૂલ જાણી તેને શાંત વચનથી સુધારવાનો પ્રયત્ન કરવો માબાપની નિત્ય સેવા કરી તેમના કહ્યા પ્રમાણે ચાલજો સદા સાચું બોલવાની ટેવ રાખજો જુઠુ બોલનારા અને ટટો કરનારા છોકરાની સોબત કરવાની ટેવ રાખતા નહી મીઠુ અને ગળ્યુ રોજ ખાધાથી શરીર સારૂ રેહેતુ નથી તેથી તેવી ટેવ પાડતા નહી મૂલ્યવાન લુગડા ઘરેણા પહેરી આનદ પામતા નહી પણ સત્ય વિદ્યા અને નીતિવાન થવાની ઈચ્છા સદા રાખજો

બોધપાઠ ૨ જો

નિત્ય રાત્રે વહેલા સૂઈ સવારના સૂર્ય ઉદય પહેલાં ઉઠવાની ટેવ રાખજો. પથારીમા આળોટવાની ટેવ રાખતા નહિ પથારીમાથી ઉભા થતા પહેલા પરમેશ્વરનુ સ્મરણ કરીને ઉઠી ઝાહાડે જઈ તાજા જજેટા અથવા તાજા લીંબડાના દાતણથી દાત ઘશી ઉલ ઉતારી મોઢુ ધોઇ સ્વચ્છ રાખજો, ઝાડે જઈ આવ્યા પછી માટી લઇ હાથ પગ ધોવાની ટેવ રાખજો.

બોધપાઠ ૩ જો

ત્યાર પછી સદે તો ઠડા પાણીથી અથવા સાધારણ ઉના પાણીથી પોતાનુ શરીર ચોળી મેલ કાઢી નાહવાની

ટેવ રાખવી. નાહુતી વખત એવો વિચાર કરવો કે જેવી રીતે માહુરો બાહારનો મેલ કહાડી નિર્મળ થાઉ છુ તેવી રીતે મારૂ મન નિર્મળ કરવાનુ છે એટલે મારે સઘળાને મારા પોતાના આત્મા પ્રમાણે સમજી તેમની સાથે હળીમળીને ચાલવાનુ છે અને સઘળા પ્રાણીમાત્રનુ ભલુ થવાના વિચાર કરવાના છે.

બોધપાઠ ૪ થો.

એવી રીતે નિત્ય નિર્મળતા રાખી પોતાના ઘરમાં દેવસેવાનુ એકાત ઠેકાણુ હોય ત્યા બેસી સઘળા મનુષ્ય પ્રાણીનુ ભલુ થવાના વિચાર કરી, એકચિત્તથી પોતપોતાના સપ્રદાયની રીતિ પ્રમાણે સધ્યાવદન અથવા માળા પૂજા ઈત્યાદી કરવાનો અભ્યાસ અશરે અરધા કલાક સુધી રાખવો તે સમયે મનના વિચાર બીજી કોઈ વસ્તુમાં નહી જવા દેવાને સાવધ રહેવુ.

બોધપાઠ ૫ મો.

એવી રીતે કર્યા પછી પોતાના વિદ્યાગુરુએ જે પાઠ તૈયાર કરવા આપ્યો હોય તે એક ચિત્તથી વાંચી લખીને તૈયાર કરવાની ટેવ રાખશો તો વિદ્યા વહેલી આવડશે ભણતા ભણતાં વાત કરવાની ટેવ રાખવી નહીં એવી રીતે

પાઠ તૈયાર કરી, પોતાના ઘરનુ રોજનુ જે કામ પોતા થકી થઈ શકે, તે ચિત્ત રાખીને કરવાની ટેવ રાખવી. માબાપની આજ્ઞામા નિરંતર રહી તેમને સદા રાજી રાખવાનો પ્રયત્ન કરવો અને બાળકીઓએ ભોજન ઈત્યાદિની સામગ્રી તૈયાર કરવાની ટેવ પાડવી.

બોધપાઠ ૬ ઠો

ભોજન કરવાનો સમય થયો એટલે નિર્ગુણ ભોજન એટલે ઘણુ ખારૂ ખાટુ અને તીખુ ખાવુ નહીં. 'લસણ કાંદા ઇત્યાદિ અભક્ષ્ય વસ્તુ કોઈ દિવસ ખાવી નહી ચોખા, દાળ, રોટલા, રોટલી, ઇત્યાદિ સાદુ ખાવાથી મન અને શરીરથી સુખી રહેવાય છે નિરતર મીઠાઈ મેવા ખાધાથી તન અને મન બને બગડે છે જમતી વખત મન આનંદમાં રાખી એવો વિચાર કરવો કે આ ભોજનથી મારૂ બાહારનુ શરીર બળવાન થાઓ મારા અતરના ઝીણા શરીરને પણ બળ આપી તેનુ પોષણ થાઓ મારી ઈશ્વરમા સદ્ભક્તિ રહી મારા કલ્યાણ થવાને માગે મન જવાને યોગ્ય થાઓ ભોજન ભૂખ કરતા કાઈક ઓછુ કરવુ પણ અકાત્યાની પેઠે જમવુ નહીં, પાણી પણ જે પ્રમાણે તરસ લાગી હોય તે પ્રમાણેજ પીવુ પણ અધિક પીવુ નહીં

બોધપાઠ ૭ મો

ભોજન કરી રહ્યા પછી આશરે અડધો કલાક આનંદથી આમ તેમ ફરવું. ત્યાર પછી નિશાળે જતાં માર્ગમા નઠારા છોકરાં તથા છોકરીઓનો સંગ કરવો નહી. તેમજ રસ્તામા કોઈ ગાળાગાળી કરતુ હોય અથવા તમાસો રમત ઈત્યાદિ થતુ હોય તે જોવાનું મન કરવું નહીં, ને ત્યા ઉભા રહેવુ નહીં, પણ પાધરા વેળાસર નિશાળે જવુ. નિશાળે ગયા પછી પોતાના વિદ્યાગુરૂની આજ્ઞામાં રહેવુ, શોહોરબકોર કરવો નહીં પણ મેહેતાજી જે શિખવે તેમા ચિત્ત રાખી ભણવામા મન રાખવું પણ મનને બીજે આડેઅવળે જવા દેવુ નહીં એવી રીતે વિદ્યાભ્યાસ કરવાથી અંતઃકરણ નિર્મળ થઇ વિદ્યા વહેલી આવડશે.

બોધપાડ ૮ મો.

નિશાળેથી છુટયા પછી ઘેર પાછા ફરતાં રસ્તામાં કંઈપણ ખાવાની ટેવ રાખવી નહીં પણ પાધરા ઘેર જવું. સાજનુ હલકુ ભોજન કરવુ. પછી બની શકે તો કોઈ વડીલ ગુણવાન શિક્ષક અથવા ઘરના માણસ સાથે આશરે એક કલાક બહાર સ્વચ્છ હુવામા ફરવા જવુ ત્યા પણ બીજા વિચાર કરવાની ટેવ નહી રાખતા ઝાડ, પાન, ફુલ, ફળ, ઈત્યાદી ઈશ્વરની સુંદરતાનું જ્ઞાન મેળવવાને ટેવ પાડવી.

બોધપાઠ ૯ મો

ઘેર આવ્યા પછી પોતાના ભાઇભાંડુ તથા માતા પિતા સાથે મીઠા વચનોથી પૂર્વના સદ્ગુણી થઇ ગએલા **મૈત્રી, ગાર્ગી** તેમજ **સીતા**માતા, **દમયંતિ** તથા સનાતન ધર્મ સપન્ન **પાંડવો, રામ** અને **નળ** ઇત્યાદિ મહાન્ પુરુષોની કથા વારતા સાંભળવી અને રાત્રે આશરે નવ કલાકે સુવાની ટેવ રાખવી સુવા જતા પહેલા ઇશ્વરની સ્તુતિ અને ભજન એક ચિત્તથી કરવાની ટેવ રાખવી જ્યાસુધી વિદ્યાર્થીની અવસ્થા છે ત્યા સુધી કોચ, ખાટલા તથા ઘણી નરમ પથારીમા સુવાની ટેવ પાડવી નહીં

બોધપાઠ ૧૦ મો.

મન, વાણી તથા શરીર એનાથી જેવા સારા અથવા માઠાં કર્મ કરીએ તેવા સારા અથવા માઠા ફળ ભોગવવા પડે છે. અને તેથીજ બીજા જન્મમા પણ સારા અથવા માઠા ઘરમાં જન્મ થાય છે માટે દુખ અને સુખ જે આવે છે તે પોતાના કર્મથીજ આવે છે. તેથી હે બાળકો ! તથા બાળકીઓ ! તમે નિરતર મન, વાણી અને શરીર એ ત્રણેથી, સારૂં કરવાની ટેવ રાખજો એટલે મનમા કંઈ અને બહાર કાંઈ એવી રીતે કોઈપણ કામ કરવાની ટેવ રાખતા નહીં.

બોધપાઠ ૧૧ મો.

અરે બાળકો ! તમે એકાંતમાં જે કામો કરો છો તેની છાપ કોઇ ઠેકાણે પડે છે, એમ જાણી એકલા હો તોપણ માઠા વિચાર અથવા માઠા કામ કરતા નહીં આપણે પોતે આપણું ભલુ કરનાર છઈએ તેમજ ભૂંડું કરનાર છઈએ. કેમકે આપણે કોઈનું ભલું ઈચ્છીશુ તો આપણુ ભલુ થશે અને ભૂડુ ઈચ્છીશુ તો ભૂડુ થશે. એવુ શ્રી ભગવાને કહ્યુ છે.

બોધપાઠ ૧૨ મો.

હે બાળકો ! જો તમે નિરંતર ખાવા પીવા અને પેહેરવા ઓઢવામા મન રાખશો તો તમારા પાઠ યાદ રહેશે નહી અને તમને તેવી ટેવ પડવાથી સંસારમા આગળ ઘણું દુઃખ ભોગવવુ પડશે. માટે જે વખતે જેવુ ખાવા પીવા અને પેહેરવા ઓઢવાનુ માબાપ આપે, તેથી રાજી રહી તેમને કનડવા નહીં વળી માબાપની આજ્ઞામા રહેવાથી એટલે તેમનુ કહ્યુ માનવાથી ઈશ્વર તમારૂ સારૂં કરી, તમને ઘણો લાભ આપશે. અને બીજો જન્મ પણ સારે ઠેકાણે આપશે.

બોધપાઠ ૧૩ મો.

હે બાળકો ! કાંઈ પણ કામ કરવામાં પૈસા તથા મોટાઈ મેળવવાનો લોભ રાખતા નહીં. કોઇનું પણ સારૂ

કરવામા તન અને મનથી મેહેનત કરજો આળસ રાખતા નહીં ચાડી ચુગલી કરતા નહીં નઠારી સોબત રાખતા નહીં. પોતાનું કામ કરવાને કોઈની મદદની આશા રાખતા નહીં કોઈના પણ શાસ્ત્ર અને દેવની નિંદા કરતા નહીં. તેમજ કોઈની અદેખાઈ અને કોઈ ઉપર ક્રોધ કરતા નહીં. અને દુર્ગુણ માત્ર કાઢી નાખવાને પ્રયત્ન કરતા રહેજો

બોધપાઠ ૧૪ મો

હે બાળકો ! સઘળા કામમાં વિચાર કરી, અને વિવેક રાખી ધીરજ રાખજો મીઠા વચનો બોલી ક્ષમા કરવાની ટેવ રાખજો શરીર અને મનથી મેહેનત કરવાની ટેવ રાખજો કોઈની પડેલી વસ્તુ નહીં લેવાની ટેવ રાખજો. તન અને મનની નિર્મળતા રાખજો વિચાર કરી કામ કરવાની ટેવ રાખવી પવિત્ર વિદ્યા મેળવવાની ખંત રાખજો. સઘળામાથી સારા ગુણો લેવાની ટેવ રાખી, સદા સાચું બોલવાની ટેવ રાખજો, અને સદગુણો મેળવવાને પ્રયત્ન કરજો

બોધપાઠ ૧૫ મો

હે બાળકો ! તમારાથી મોટા હોય તેમની શિખામણ માનજો પોતાની હઠ કરવી નહીં. ગરિબ માણસને પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ખાવા પીવાનુ આપી રાજી રહેવુ સઘળા

મનુષ્યને પોતાના ભાંડુ સમાન સમજી, તેમને પોતાથી બની શકે તેટલી શુભ કાર્યમા સહાયતા કરવી. નિરંતર બધાનુ શુભ ઈચ્છવુ. નાના તથા મોટા સઘળા જીવોપર દયા રાખજો. કોઈને જાણી જોઇને દુખ દેતા નહીં જીવ ઉગારવાને સહાય થજો

બોધપાઠ ૧૬ મો

હે બાળકો! સદા સતોષી રહેજો સતોષથી તન અને મન નિરોગી રહે છે વધારે સુખ ભોગવવાની ઈચ્છા રાખવાથી, આગળ વધારે દુખ થઈ પડે છે સતોષ વિના કદાપિ સુખ થતુ નથી સતોષીને ભગવાન સહાય થાય છે. માટે પોતા થકી જેટલુ બની શકે તેટલુ સુખ, સાચે રસ્તે મેળવવાની ટેવ રાખી, નિરતર આનદમા રહેવું. સતાપ કરવાથી તન અને મન બગડે છે સતાપ કરવાથી આબરૂ ઘટે છે સતાપ કરવાથી વિદ્યા તથા કોઈપણ કામમા ચિત્ત લાગતુ નથી અને સુખના સાધનને બગાડનાર પણ સતાપ અને કલેશજ છે.

બોધપાઠ ૧૭ મો

હે બાળકો! સત્ય સઉથી મોટો ધર્મ છે. માટે સત્ય કર્મથી એક બીજા સાથે એકત્ર થવુ કોઈ પણ ધર્મ કે નિતિ સત્યથી અધિક નથી. સત્યથી અતે જય છે. સ-

ત્ય ઉપર આપણા કર્મના ફળનો આધાર છે. સત્ય કરતાં અધિક બીજું પુણ્ય નથી. તેમજ અસત્ય કરતાં બીજું કોઈ મોટુ પાપ નથી. અને અસત્યથી આવરદા ઘટે છે. એવુ સઘળા સત્‌શાસ્ત્રોમાં મહાત્મા પુરૂષો કહી ગયા છે તેથી નિરંતર સાચુ બોલવાની ટેવ રાખવાથી, અંતે આલોક અને પરલોકમા ઉત્તમ ગતિ થઈ ઈશ્વરની પાસે જવાનો માર્ગ મળે છે

બોધપાઠ ૧૮ મો

હે બાળકો ! કોઈપણ દહાડો ભગવાનનુ સ્મરણ કરવુ ભુલતાં નહીં આપણ સર્વનો પેદા કરનારો તે છે આપણા માબાપ જેનાથી આપણે પેદા થયા છૈએ તેઓને પણ જન્મ આપનારો તે છે આખા જગતનો પેદા કરનારો છે અને તેથી તે સહુનો પિતા છે તેની સત્તાથી સુરજ ચંદ્ર અને તારાઓ પ્રકાશે છે, પવન વાય છે, વર્ષાદ આવે છે અને જગતના સઘળા વહેવાર ચાલે છે તેની સત્તાની બરાબરી કોઈપણ બીજાની સત્તા કરી શકતી નથી રાજાનો પણ રાજા તે છે આપણા પોતાના અંતરમા પણ તે પ્રકાશી રહેલો છે, માટે આપણુ અંતર પવિત્ર રાખવુ જોઈએ એટલુજ નહી પણ શરીર પણ સ્વચ્છ અને સારૂ રાખવું જોઈએ. ગંદી અને નઠારી ગંધાતી જગાથી આપણે

આઘા જતા રહીએ છૈયે તો આપણે મેલા ગંદા અને અપવિત્ર રહીએ તો ઈશ્વરને આપણા અંતરમાં રહેતા કેટલો કંટાળો આવે? માટે આપણુ શરીર બહારથી તેમજ અંદરથી ચોખ્ખું રાખી તેમા ઈશ્વરનું ધ્યાન ધરવું, એમ કીધાંથી તે આપણા ઉપર રાજી થઈ આપણને સુખ આપે છે.

બોધપાઠ ૧૯ મો

કોઇ આપણને ગાળ દે, અથવા આપણુ ભુંડુ બોલે અથવા આપણો તિરસ્કાર કરે, તો આપણે તેની દરકાર કરવી નહીં, અને તેની સામે તેવુ કરવુ નહીં સઘળા જીવો સરખા હોતા નથી. કેટલાક સારા હોય છે ને કેટલાક નઠારા હોય છે ગાળ દે, બીજાનુ ભુડુ બોલે, બીજાનો તિરસ્કાર કરે તે સારા જીવ કહેવાય કે નબળા! બેશક નબળા. બીજા નઠારા હોય માટે આપણે નઠારા થવુ એ વાજબી અને ડહાપણ ભરેલુ નજ કહેવાય. દુનીઆમા સારી અને નઠારી બન્ને જાતની વસ્તુઓ હોય છે. સારી વસ્તુ નઠારી વસ્તુને જોઇને પોતાના સરા ગુણ મુકી દેતી નથી અને તેના નઠારા ગુણ લેતી નથી ગુલાબની સુગંધ કોઈ દહાડો બદલાતી નથી, અને તે સુગંધને બધા ચાહે છે. હીંગડામાંથી જે ગંધ નીકળે છે તેથી માણસનુ માથું દુખે છે અને તેનાથી સહુ આઘા નાસે છે. હીંગડાની

પાસે ગુલાબનું ફુલ મુકીએ તોપણ ગુલાબ તો પોતાની સુગંધજ બહાર કહાડે છે. એજ પ્રમાણે બીજાના નઠારા ગુણથી આપણે આપણા સારા ગુણ મુકી દેવા નહીં. સારા ગુણવાળા સારા ગણાય છે, તેના સહુ વખાણ કરે છે, અને ભગવાનને પણ તેજ વહાલા છે

બોધપાઠ ૨૦ મો

હે બાળકો, હંમેશ યાદ રાખજો કે ઘરમાની કંઈ પણ વસ્તુ માબાપને અને ઘરના કોઈ પણ વડીલને કહ્યા વિના લેવી નહીં એમ કરવુ એક જાતની ચોરી અને પાપ છે એકાતમા અહીં મને કોઈ દેખતું નથી અને કોઈ જાણવાનુ નથી, એવો વિચાર કદી પણ આવવા દેશો નહીં જહીં તમે કોઈને જોતા નથી તહીં રાજાનો પણ રાજા એવો જે ઈશ્વર તે હજારો આખથી જોઈ રહેલો છે એક બિંદુ પણ એવું નથી કે જ્યા તે નથી તેમજ તે તમારા પોતાનામાજ રહેલો છે અને તમે જ્યા જશો ત્યા તે સાથેનો સાથેજ હોય છે તેનાથી કંઈપણ છુપુ રહી શકવાનું નથી. માબાપને અથવા કોઈપણ વડીલને કહીને કંઈ વસ્તુ લેશો તો તે રાજી થશે અને તેમને પુછ્યા વિના છુપી રીતે લેશો તો તેઓ જ્યારે જાણશે ત્યારે તેઓ તમારા ઉપર ખીજવાશે. છુપી રીતે જે માણસ કામ કરે

છે તેને ભય રહે છે, પણ જે સીધી રીતે ચાલી ખુલી રીતે કરે છે તેને કંઈ પણ દહેશત નથી

બોધપાઠ ૨૧ મો

હમેશાં જેમ બને તેમ સારૂ કરવાની ટેવ પાડો. તમે તમારા ભાંડુઓમા અને સગાઓમા જેનુ સારૂં કરશો તે તમારા ઉપર વધારે હેત કરશે અને તમને પોતાના કરીને માનશે, તમે તમારા દોસ્તદારને કાંઈ સારૂ કરશો તો તે તમારી સાથે વધારે દોસ્તી રાખશે, તમારી ભણી જે દુશ્મનાઈ રાખતા હોય તેનુ પણ સારૂ જ કરજો, તેમ કીધાથી તે મનમા શર્માશે, અને તમારી તરફ તેનુ વલણ સારૂ થશે બધાનુ સારૂ કરવાની ટેવ પાડવાથી તમે સુખી થશો, સહુની સાથે સ્નેહ બધાશે, અને સહુ તમારા ઉપર મમતા રાખી જરૂરની વેળાએ તમને જોઈતી મદદ આપશે. સારૂ કામ કરે છે તેના ફળ સારા થાય છે આબો રોપે તેને કેરી ખાવાની મળે છે, અને આકડો રોપે તેને કેરી મળતી નથી

બોધપાઠ ૨૨ મો

જે છોકરો નિશાળે જના કટાળો ખાય છે અને નહી જવાને જુઠા બહાના કહાડે છે તે છોકરો અભણ રહે છે અને મોટી ઉમરે પસ્તાય છે ને દુખી થાય છે

સારે. છોકરો હોંસથી અને ખતથી પાઠ તૈયાર કરે છે. અને વખતસર નિશાળે જાય છે ઘેરથી નિશાળે જતા અને નિશાળેથી ઘેર પાછા આવતા હમેશ સીધે રસ્તે જવુ અને આડા અવળા રખડવુ નહીં તેમજ રમળવુ નહીં નિશાળેથી મહેતાજીની રજા થયા વિના જતા રહેવુ નહીં રજા થયા પછી ઘેર જવુ, અને ઘેર જતા મોહોડુ ધોઈ નાખી થોડી વાર બેશી પછી જે કરવાનુ હોય તે કરવુ

બેધપાઠ ૨૩ મો

બાળકો તમે ઘેરથી જ્યારે બહાર કંઈ કામસર અથવા ફરવા જાઓ ત્યારે કોઈ પણ જગાએ ગાળાગાળી મારામારી અથવા ટટોફીસાદ થતો હોય તે જગાએ જોવાને ઉભા રહેવુ નહીં ત્યા ઉભા રહ્યાથી તમને કંઈ પણ લાભ નથી અને કોઈવાર એવા તોફાનમા તમે શામેલ ગણાઈ જશો અને વગર કારણે મુશીબતમા આવી પડશો. તેમજ રસ્તામા જતા નઠારા છોકરા અથવા નઠારા માણસની સોબત કરવી નહીં અજાણ્યા માણસથી દુર રહેવુ અને તે લાલચ બતલાવે તો તેથી લોભાવુ નહી; અને તેની સાથે જવુ પણ નહી

બોધપાઠ ૨૪ મો

બાળકો જે કામ કરો તે સભાળથી અને ચિન્ત દઈને કરો જે કામ કરતા હોઈએ તેમાજ તે કરતાં ચિન્ત રાખવુ અને મનને બીજી વાતમા દોડવા દેવુ નહીં નાહતી વેળાએ પોતાનુ શરીર સાફ કરવા ઉપરજ લક્ષ રાખવુ, સેવા પુજા કરતા તેમાજ લક્ષ રાખવુ, જમતી વેળા ખાવામાજ લક્ષ રાખવુ પાઠ કરતી વખતે પાઠમાજ લક્ષ રાખવું, એમ દરેક કામ કરતી વખત તેજ કામમા ચિન્ત રાખવુ. એ પ્રમાણે જે કરે છે તેને સભાળથી કામ કરવાની ટેવ પડે છે અને તેનુ કામ સારૂ થાય છે

બોધપાઠ ૨૫ મો

બાળકો, કોઈ પણ માણસ તમને શિખામણ આપે તો તે ધીરેથી સાભળજો તમારી જો કોઇ ભુલ બતાવે તો તેના ઉપર ગીસ નહીં કરતા તેનો પાડ માનજો કેમકે તમારી ભુલ તમને માલમ પડે છે તો તે તમે ફરીથી નહીં કરો અને સુધરશો તમારાં સારા માટે તમને કોઈ કડવા વચન કહે તો તેના ઉપર ખીજવાશો નહીં અને રીસ કરશો નહીં માદા માણસને વૈદ કડવુ ઓસડ પાય છે તે શેને માટે? માદાનું દરદ મીટાડવાને. જેને તમારે માટે દાઝશે તેજ તમને સુધારવાને—સારા કરવાને કડવું કહેશે અને શિખામણ આપશે

બોધપાઠ ૨૬ મો

સહુ માણસોની સાથે નરમાસથી બોલવુ અને નરમાસથી ચાલવુ ઉદ્ધતાઈ અને કઠોરતા કદી પણ રાખતા નહી. તેમજ બાયલા થઈ કોઈથી બીહવુ પણ નહી સહુ સાથે જરા પણ ગભરાયા વિના સારી રીતે વાત કરવી કોઇને માન આપવુ હોય તો તે સારી રીતે આપવુ અને તેમ કરવામા પણ ગભરાવુ નહીં

બોધપાઠ ૨૭ મો.

બાળકો, કઈ પણ કામ કરો તે વખતે યાદ રાખજો કે આખા જગતનો માલીક ભગવાન્ તમારી સામે ઉભેલો છે અને તે સઘળુ જોય છે. તમે જે કામ કરશો તે તે જોશે તમે જે બોલશો તે તે સાભળશે, એટલુ જ નહીં પણ તમે મનમા જે કઈ વિચાર કરશો તે પણ તે જાણશે તમે નઠારૂ કામ કરશો, જુઠુ બોલશો અને નઠારા વિચાર કરશો તો તે ભગવાનથી છુપાવાશે નહી, અને તે જાણતા તે તમારા ઉપર નારાજ થશે અને જો સારૂ કામ કરશો, સાચુ બોલશો અને સારા વિચાર કરશો તો તેપણ તે જાણશે અને તમારા ઉપર રાજી થશે માટે તે હમેશ તમારી સામે રહેલો છે એમ છાતીમા કોતરી રાખવુ ને ભુલવુ નહીં

બોધપાઠ ૨૮ મો

દરરોજ જમતા પહેલાં પરમેશ્વરનું નામ લઈ તેને યાદ કરવાનો નિયમ રાખો. પરમેશ્વરને કોઈ રામ કહે છે, કોઇ મહાદેવ કહે છે, કોઈ હરી કહે છે અને કોઈ કૃષ્ણ કહે છે. જુદા જુદા માણસો જુદે જુદે નામે તેને સંભારે છે. તમને જે નામ વહાલુ હોય તે નામે તેને સંભારજો. નાહીને ચોખ્ખાં લુગડાં પહેરી નચીંત થઇ કોઈ સારી જગા જ્યાં બહુ ગડબડ નહીં હોય ત્યા બેસવું. બીજા કશામાં મન રાખવું નહી, પલાંઠી વાળીને બેસવું, આંખ મીચી દેવી અને પછી તમારા ભગવાનને નામ દઇ સંભારવો, મનથી તેને પગે લાગવું અને કહેવું કે હે પ્રભુ ! મને સારી બુધ્ધ આપજો, ધર્મ અને નીતિને માર્ગે મને દોરવજો, અને દીવસે દીવસે તમારી ઉપરની ભક્તિ વધારજો.

બોધપાઠ ૨૯ મો.

છોકરાઓ, સવારના પહોરમા પોતાની મેળે વહેલા ઉઠવાની ટેવ પાડજો, અને આળસથી પથારીમાં પડી રહી બીજાઓ તમને ઉઠાડે એવું થવા દેશો નહીં. સુરજ દરરોજ પોતાની મેળે કેવો વખતસર ઉગે છે અને પોતાનું કામ કરે છે. પંખોડાઓ પણ જુઓ પોતાની મેળે ઉઠી મીઠુ મીઠુ ગાન કરતા પોતાના કામમાં મચી

જાય છે, તેને કોઇ ઉઠાડવા જતું નથી. પંખીના કરતાં માણુસ જાત ઘણી ઉંચી છે. તમે માણુસમાં જન્મેલા છતાં શું પંખીઓથી પણ જશો અને પથરીમાં પડી રહેશો ? ના, કદી નહીં વેળાસર પોતાની મેળેજ ઉઠી પડવું.

બોધપાઠ ૩૦ મો.

મોટામોટા પંડીતો અને ડાહ્યા માણુસોથી પણ ઘણીવાર ભુલ થઈ જાય છે, તો બાળકોથી ભુલ થાય એમાં અજાયબ થવાનું નથી. ભુલ થાય તો તે ભુલ તરત કબુલ કરવી એ સારૂ છે જે બાળક ભુલ કબુલ કરે છે તે ફરીથી તેવી ભુલ કરશે નહીં અને સુધરતો જશે. જે બાળક પોતાની ભુલ છુપાવવાને મહેનત કરશે તે જુઠું બોલતો થશે અને એકને બદલે બે પાપ કરશે એકવાર એ પ્રમાણે થશે તો બીજી વખતે પણ એજ પ્રમાણે કરવાનું તેને મન થશે અને તેમ કરશે. આવી રીતે તે બાળક સુધરવાને બદલે બગડતો જશે અને ઇશ્વરનો અપરાધી થશે.

બોધપાઠ ૩૧ મો.

બાળકો જો તમે તમારૂં સારૂં ચાહતાં હોય તો નઠારાં વ્યસનથી હંમેશ દુર રહેજો. દારૂ પીવો, અફીણ ખાવું, બીડી પીવી, ચલમ ફુંકવી, એ સર્વે નુકસાનકારક છે.

એ સઘળી વસ્તુઓ ઝેરી છે, એથી બુદ્ધિ બગડે છે એટ-લુંજ નહીં પણ શરીરની તંદુરસ્તી પણ બગડે છે. જેને નઠારૂં વ્યસન લાગુ પડે છે તેને તે લીધા વિના આળસ આવે છે, બગાસાં આવે છે અને બેચેની થાય છે. અને તેથી એવું થતું અટકાવવાને વ્યસનવાળી ચીજ મેળવવાને તે માણુસ જુઠું બોલતાં અને ચોરી કરતાં શીખે છે. માટે એવી નઠારી ટેવથી હુમેશ બીહુતાજ રહેજો.

બોધપાઠ ૩૨ મો

જે વસ્તુ આપણી નથી અને બીજા માણુસની છે તે વસ્તુ ઉપર આપણી કંઈપણુ સત્તા નથી. તે વસ્તુને રાખવાનો અને પોતાની નજરમાં આવે તેવો ઉપયોગ કરવાનો હક તેના માલીકનો છે. માલીકની રજા વગર અથવા તેના કહ્યા વગર કઇપણુ વસ્તુ લેવી નહીં, કેમકે જો લઇએ તો તે ચોરી કરેલી ગણાય. ભુલમાં અને અણુ જાણુતામાં કોઈની કંઈ ચીજ આપણી પાસે આવી જાય તો તે વાત આપણુને માલમ પડતાં તે ચીજ તેના મા-લીકને આપી દેવી. એમ જે બાળક કરે છે તેને સહુ સારો કહે છે.

બોધપાઠ ૩૩ મો.

બાળકો તમે જો કોઇની કંઈ પણ વસ્તુ માગી લાવો તો તે વસ્તુ તે માણસને પાછી આપવાનું કદી ભુલતા નહીં. કોઇની પાસે આપણે રૂપીઆ ઉછીતા લઈએ તો તે રૂપીઆ આપણે તેને પાછા આપવા જોઇયે. જ્યાં સુધી તે પાછા આપીએ નહીં ત્યાં સુધી આપણે તેના કરજદાર ગણાઇએ. તેજ પ્રમાણે સઘળી વસ્તુ માટે સમજવું.

બોધપાઠ ૩૪ મો.

બાળકો, જેમ મારામારી અને ગાળાગાળી કરવી નહીં તેમજ મશ્કરી ઠઠ્ઠા પણ કદી કરવા નહીં. મશ્કરી ઠઠ્ઠા કરતા ઘણીવાર કજીઓ કંકાસ થઇ જાય છે અને વખતે સામસામી બોલાચાલી વધતા મારામારી પણ થાય છે અને છેવટે તેનુ પરીણામ ઘણુ નઠારૂ આવે છે.

બોધપાઠ ૩૫ મો.

અટકચાળુ કરવાની ટેવ ઘણાં બાળકોને હોય છે પણ એથી ઘણીવાર નુકશાન થાય છે, માટે એ નઠારી ટેવ સમુળી મુકી દેવી. ઘોડું, ગધેડું, બળદ, કુતરાં, બીલાડાં, વગેરે કોઈ પણ જાનવરની સાથે અડપલું કરતાં તે લાત મારે છે અને કરડે છે. ગાય ઘણી ગરીબ છે તે છતાં તે પણ

લાત મારે છે. જે બાળક એવાં અડપલાં કરે છે તેને નકામું વાગે છે અથવા બીજી ઈજા થાય છે અને ઘણા દહાડા લગી દુઃખ વેઠવું પડે છે, એટલુંજ નહીં પણ કોઈક જાર જીવનું જોખમ થાય છે, માટે હમેશ સંભાળીને ચાલવું અને કોઈની છેડખાની કરવી નહીં. ઘરમા અથવા બહાર કોઈ પણ વસ્તુની ઠોકઠાક કરીએ તો વાગે છે માટે તેમ પણ કરવું નહીં, તેમજ દેવતા, દીવો, ફટાકા, દારૂની સાથે રમત કરવી નહીં, અને જો રમત કીધી તો તેથી નુકસાન થયા વીના રહેતું નથી.

બોધપાઠ ૩૬ મો.

કોઈપણ દહાડો અજાણી વસ્તુ ખાશો નહીં બધી ચીજો સારી હોતી નથી સવાદ સારો લાગે એવી ચીજો બધી ગુણમાં સારી હોતી નથી ઘણી અવગુણ કરનારી હોય છે, કોઈ ઝેરી પણ હોય છે અને તે ખાધામાં આવે તો ઝેર ચડે છે અને મરણ થાય છે. વાસણમાં ઘણીવાર ઉઘાડુ રહેલુ પાણી, દુધ, વગેરે કઈ પણ પીવું નહી, કેમકે કોઈ ઘીલોડી વગેરે કોઈ પણ ઝેરી જીવ તેને અડી ગયલો હોય તો પીધાથી તે ઈજા કીધા વિના રહેતું નથી. આપણી ગેરહાજરીમાં એમ થયું હોય તો તે આપણે જાણી શકતા નથી, માટે એવુ કરતા હમેશ સાવધ રહેવું.

બોધપાઠ ૩૭ મો.

બાળકો કોઈપણ દહાડો નઠારૂં અને કામ કરશો નહીં. હમેશાં સારાં કામો કરજો કામ કરતાં પહેલાં પરમેશ્વરને સંભારજો, તેનું લેજો, અને માગજો કે હે પ્રભુ આ કામ હું માગું છું માટે તું તેમાં મને સહાય કરજે કે એ સારી રીતે પાર પડે. જ્યારે જ્યારે તમે તમારો તૈયાર કરવા બેશો અથવા બીજું કંઇ ભણવા બેશો તે વખતે એ પ્રમાણે કરવાનું કદી ભુલતા નહીં.

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः